

Lieve gemeente,

Wij mensen kunnen heel verschillend reageren op wat ons overkomt.

Bijvoorbeeld op ziektes, die we kunnen krijgen.

Afhankelijk ook van de aard en de ernst van de kwaal, ziet de één zijn ziekte als een tijdelijk ongemak en voor een ander is het veel ingrijpender.

Voor de één is het: binnenkort ben ik weer de oude.

En voor een ander: waar en wanneer eindigt dit een keer?

Word ik ooit wel weer de oude?

Het verhaal van vandaag gaat over ziek zijn en wat het voor een mens kan betekenen.

En de centrale vraag zou wel eens kunnen zijn: hoe gaan we om met ons ziek-zijn en met datgene dat ons overkomt?

Ofwel wordt ons leven erdoor bepaald of laten we ons leven daar niet door bepalen, maar is het er een onderdeel van?

En voor ziek zijn kunnen we natuurlijk ook invullen: ons alleen zijn, of dat we geen kinderen hebben gekregen, of dat we onze partner hebben verloren en nu alleen verder moeten, of dat we geen contact hebben met onze kinderen, of dat we vaak depressief zijn en het niet meer zien zitten.

Er is zoveel dat ons in het leven in de weg kan zitten en vandaag gaat het erover: hoe gaan we ermee om: bepaalt het ons leven, draagt het ons of dragen **wij** het.

Het verhaal dat Johannes vertelt lijkt zo op het eerste gezicht heel veel details te bevatten.

En in die details zit de kern van het verhaal en is de genezing het raamwerk, het montuur.

Allereerst de plek waar alles zich afspeelt: Jeruzalem, het centrum van de religie.

Johannes beschrijft het zo gedetailleerd dat je op de stadsplattegrond kunt aanwijzen waar het gaat gebeuren.

In het jaar 70 na Christus is deze plek samen met de rest van Jeruzalem door de Romeinen verwoest.

Dus wanneer Johannes dit schrijft dan is de plek een ruïne en ligt het erbij als een puinhoop.

Daar op die plek vindt Jezus de hoofdpersoon: een verwoest mens, een letterlijk met de grond gelijk gemaakt mens.

38 jaar is hij al ziek. Dit getal 38 wordt niet toevallig genoemd.

Het is de 38 jaar, bijna 40, dat het volk Israël door de woestijn trok.

Weg uit de slavernij, op weg naar het beloofde land van melk en honing: een land van vrijheid en geluk.

40 jaar hadden ze nodig om in dat nieuwe land aan te komen.

40 jaar van groei, bewustwording, het overwinnen van tegenslagen.

Veertig jaar is symbool voor de tijd die een mens nodig heeft om los te laten wat achter hem of haar ligt en te leren vertrouwen op een andere toekomst.

Om de slavernij uit het hoofd en uit het hart te krijgen en om te leren zelf verantwoordelijkheid voor het leven te nemen.

Mozes, hun leider, moest onderweg de nodige tegenstand overwinnen.

“Laat ons toch met rust”, riepen ze, “had ons in Egypte gelaten, we hadden het daar toch goed”.

Bevrijd worden uit de slavernij vraagt wat van mensen.

Het vraagt om uit de vaste, bekende patronen te stappen en om zelf op te staan en verantwoordelijkheid te nemen.

Veertig jaar is daarom geen kalendertijd, maar symbooltijd.

Het geeft ook aan dat een verandering geen kwestie is van een knop omdraaien, maar van groei.

Dat verandering zelf een weg is die we moeten gaan.

De man die Jezus vindt is 38 jaar ziek.

Zijn wereld is een wereld van ziekte geworden, een wereld waar hij niet meer uit kan komen.

Hij ligt temidden van andere zieken, blinden, kreupelen en misvormden en het bad waar zij liggen is de bron waaruit zij hoop putten.

Als dat beweegt kan het je beter maken.

De man ligt daar, hij is verlamd, kan zich niet bewegen, hij ziet het niet meer zitten.

Want er is niemand die hem in het water kan helpen.

Jezus ziet de man en dit zien betekent: zien zoals God ziet, met liefde en ontferming bewogen worden.

En Jezus vraagt dan: Wil je gezond worden?

Een vraag waar we het schaamrood van op de kaken krijgen.

Natuurlijk wil de man gezond worden, dat vraag je toch niet.

Waarom stelt Jezus deze overbodige vraag, wat zit hier achter?

Het gaat hier om een keuze: willen wij, zo jong of zo oud als we zijn, zelf ons leven ter hand nemen.

Willen we zo moe en moedeloos als we maar kunnen zijn, opstaan en op weg gaan, hoe moeilijk en zwaar die weg ook kan zijn.

Of liggen we neer bij alles wat ons in ons leven is overkomen, waardoor we verlamd raken.

Als ons iets overkomt in ons leven, hoe gaan we dan daarmee om?

Overkomt het ons als een lot en bepaalt dat ons leven of dragen we ons lot en blijven we zelf ons leven bepalen ondanks alles wat ons overkomt.

In de taal van de Bijbelverhalen: blijven we ziek of verlamd, of willen we opstaan?

Wil je gezond worden?

De man schuift de verantwoordelijkheid van zich af.

“Er is niemand om mij in het water te helpen.”

Dit "Er is niemand om mij te helpen" roept vragen op.

Allereerst is het zo dat hij niemand heeft, hij is alleen, zonder ander.

In Genesis 2 zegt God dat het niet goed is dat de mens alleen is.

De mens is niet gemaakt om zonder iemand te zijn, dat is tegen zijn bestemming.

Deze mens heeft dus zijn bestemming niet gevonden: het is een verloren mens zonder doel in zijn leven.

Maar aan de andere kant roept het: " Er is niemand om mij te helpen" ook een afhankelijkheid op van anderen.

Een ander moet helpen, een ander moet mijn problemen oplossen.

De man schuift de verantwoordelijkheid van zich af: het is de schuld van de anderen.

Als de anderen nu maar deden wat ze moesten doen, dan lukte het met hem wel.

Het is een bekende situatie die vaak voorkomt tussen mensen.

We kennen dat wel, het ligt altijd aan de anderen.

Afhankelijkheid van anderen.

De schuld en de verantwoordelijkheid afschuiven op elkaar.

Anderen moeten oplossingen aandragen.

Het leven gaat vaak anders dan we zouden willen en dan is het heel verleidelijk om de anderen daar de schuld van te geven.

Als de anderen nu maar wat meer meewerkten, dan zou het wel beter gaan.

Zo is het hier de schuld van de anderen dat de man niet bij het water komt.

Wanneer ik vroeger dit verhaal hoorde, verwachtte ik altijd dat Jezus dan zou zeggen: Ik ben er nu; ik zal je bij het water brengen, je hoeft niet langer te wachten.

Maar juist dat zegt Jezus niet.

Want zo werkt het niet.

we moeten niet wachten op anderen.

We moeten zelf opstaan en onze matras oprapen.

En onze matras staat dan voor datgene wat we hebben, waaraan we lijden in het leven.

In het geval van de man: zijn ziekte, zijn verlamd zijn; zijn niet-kunnen.

Jezus zegt niet alleen dat hij moet gaan lopen, maar ook *Neem je mat op en loop.*

Het probleem was dat de slaapmat, het bed van de man, zijn leven bepaalde op een manier waarop hij alleen nog maar slachtoffer was.

Hij was komen vast te zitten in zijn onmacht.

Hij rust op zijn ziekbed, letterlijk en figuurlijk.

Zijn leven was ziek-zijn geworden.

Hij kan niet anders meer.

En nu roept Jezus hem op zijn leven niet te laten bepalen door zijn ziekte, zijn pijn en zijn moeite.

Hij moet nu zelf zijn leven bepalen.

Neem je mat op en loop.

Draag je bed: laat het bed niet jou dragen, rust niet op je bed.

Maar neem het op en loop.

Draag je leven, draag je moeite, draag je pijn en loop!

En meteen werd de man gezond: hij pakte zijn slaapmat op en liep.

De man wordt op zijn voeten gezet, opgetild door de Messias.

Optillen is specifiek voor de Messias, het hoort bij de Messias en bij God.

In de Messias kunnen we Gods kracht aan het werk zien.

In het optillen en weer op de benen zetten van mensen die door het leven zijn lamgeslagen.

De Messias is er om mensen die neerliggen, die krom lopen en die nergens blijven op te rapen en op te richten.

De mens die niemand heeft, geen ik-zal-er-zijn, - die mens wordt gezien en opgetild door een mens die iemand voor hem wordt, een mens-voor-jou, een belichaming van God.

Zo wordt deze mens weer op de voeten gezet, vrijgemaakt, door iemand die ziet en solidair is.

Dan kan hij opstaan en lopen, dat is leven.

Voor de man kan het feest beginnen, tenminste dat zouden we denken.

Maar het loopt anders.

De orthodoxie, de bewakers van de kerkelijke recht-en-orde, zien hem.

Maar zij zien niet een bevrijd, opgericht mens voor wie het feest is begonnen.

Integendeel. Zij zien dat hun regels worden overtreden.

Bij Johannes is het niet het feit dat Jezus op de sabbat geneest, dat in strijd is met de regels van de religieuze leiders.

Maar het feit dat de man op straat loopt en zijn matras draagt.

Want het is uitdrukkelijk verboden om op sabbat huisraad te dragen.

Dat er ook een mens is opgewekt en weer leven en toekomst ziet, dat ontgaat hen.

Tegen deze theologische rechtlijnigheid protesteert het verhaal.

Want het is met voorbedachten rade dat Jezus deze sabbatsregel heeft overtreden:

Sta op, pak je mat op en loop dat is: ga de straat op.

Jezus gebiedt uitdrukkelijk te doen wat verboden was.

En daarvoor zijn 2 motieven:

Allereerst is de sabbat door God bedoeld als een bevrijding van de mens.

Een feestdag tegen de slavernij en het altijd maar moeten werken.

Een Godsgeschenk.

Wat Jezus hier doet is laten zien waar de Sabbat uiteindelijk voor bedoeld is.

Voor de bevrijding van mensen.

Hij stuurt een mens die genezen is en rechtop kan lopen, de straat op, zodat iedereen kan zien en herkennen hoe Gods kracht werkt in mensen.

Maar er is nog een reden:

In den beginne schiep God hemel en aarde. En op de zevende dag rustte Hij van al het werk dat Hij gemaakt had.

Dat wil niet zeggen dat God op de zevende dag zijn handen van de schepping terugtrok.

Die schepping gaat door tot op de huidige dag.

God werkt nog altijd, ook en juist op de zevende dag.

Het oprichten van mensen gaat door en is nog altijd aan de gang.

Daarom vindt Jezus dat hij gerechtigd is om op die sabbat zo goed als God te zijn.

Hij doet zoals God doet.

Een mensenkind heel maken is uitgesproken sabbatswerk.

Want de sabbat wordt niet door het werken geschonden, maar juist door het werkeloos blijven toezien bij een mens in de vernieling.

Jezus heeft de man gezien en hem kunnen stimuleren op te staan en zijn leven zelf ter hand te nemen.

Wat zou het goed zijn wanneer er in de geest van dit verhaal in ons leven mensen zijn die ons zien, die ons beter kennen dan wij onszelf vaak kennen, en ons met al onze verklaringen en uitvluchten inderdaad niet serieus nemen.

Mensen die tegen ons durven zeggen: onzin, sta op, ga op weg.

Je kunt het.

Amen